

A magyar kapcsolat

Pablo Picasso viszonya az 1956-os magyar forradalomhoz

P. SZABÓ ERNŐ

Akár külön kiállítást is megérdemelne Picasso „magyar kapcsolatainak”, művei magyarországi fogadtatásának, a magyar alkotókkal való viszonyának, a magyarországi eseményekre való reagálásának bemutatása. A következőkig mindenki könnyen eljuthat, aki érzékeli, hogy a Magyar Nemzeti Galéria tárlatán szereplő művek egy része a Szépművészeti, illetve a Ludwig Múzeum tulajdonában van, s a kiállítás és az azt kísérő katalógus fontos részleteket emel ki a művésznek az 1956-os magyarországi forradalommal kapcsolatos viszonyával, illetve az 1967-es budapesti kiállításával kapcsolatosan is. Nyilván számos további részlet érdemelne figyelmet, hiszen bizonyos, hogy a művész már a századelőn jó néhány magyar alkotóval kapcsolatba került, például Gertrude Stein szalonjában, s később állítólag két magyar művésztől, Aba-Novák Vilmosról és Csontváry Kosztka Tivadarról is szuperlatívuszokban nyilatkozott. Műveinek egyik legjobb fotográfusa a kapcsolatokról könyvet író Brassai (Halász Gyula) volt, s olykor még szeretőit sorolva is felrémlik a magyar kapcsolat lehetősége: Dora Maar horvát édesapja révén bizonyosan, hiszen az ő pályája még az Osztrák–Magyar Monarchiában kezdődött, hogy aztán Dél-Amerikában folytatódjon.

A „magyar kapcsolat” legizgalmasabb, egyben pedig legellentmondásosabb fejezete kétségkívül 1956-hoz, a magyar forradalomhoz kötődik. Picasso, aki akkor már több mint egy évtizede volt a francia kommunista párt tagja, ha úgy tetszik, a nyugati osztályharcosok lobogója, éppen hetvenöt éves volt ekkor, s születésnapja alkalmából két nappal a magyar forradalom kitörése után, Ilja Ehrenburg szervezésében műveiből kiállítás nyílt Moszkvában, miközben novemberben Varsó utcáin az ő *Mészárlás Koreában* című festményének a reprodukciójával tüntettek a szovjet csapatok magyarországi vérengzése ellen. Ahogyan a Picasso magánarchívumából származó, a katalógusban publikált korabeli levelek mutatják, barátainak, tisztelőinek a sora fordult Picassóhoz, hogy emelje fel a szavát a magyar szabadságharc mellett, a szovjet invázió ellen, a kiállítás francia kurátora, Emilie Bouvard pedig úgy fogalmaz, hogy a művész „az 1956-os magyar forradalom elleni szovjet intervenciót elítélő nyilatkozatot azonnal aláírta”. Nos, sajnos nem egészen így történt. Picasso hosszas habozás után tizedmagával

© Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum, Budapest; (Peter és Irene Ludwig adományosa, 1989)
fotó: Pósa László / Ludwig Múzeum Kortárs Művészeti Múzeum
© 2016 – Succession Pablo Picasso – HUNGART

valóban aláírt egy nyilatkozatot, amelyet barátja, Helene Parmelin újságíró fogalmazott. Ezt a Francia Kommunista Párt vezetőségének küldték el, de részletek kiszivárogtak belőle, s megjelentek (elégé későn, november 22-én) a *Le Monde* és más lapok hasábjain. Ez a levél azonban távolról sem ítéli el az agresszort, hanem a párt rendkívüli ülésének az összehívását kéri a „kommunisták előtt álló problémák” megvitatására. Szerepel a levélben a „forradalom feddhetetlensége” kifejezés is, ez azonban nem a magyar, hanem ebben az összefüggésben eléggé furcsa módon a nemzetközi kommunista forradalomra vonatkozik. A rendkívüli ülést természetesen nem hívták össze, s Picasso sem írt újabb levelet a magyar forradalom védelmében. Néhány héttel később egy amerikai újságírónak, Carlton Lake-nek viszont így nyilatkozott: „A kommunizmus egy bizonyos ideált képvisel, amiben hiszek. Azt hiszem, a kommunizmus ennek az ideálnak a megvalósításán fáradozik.” No comment.

PABLO PICASSO:
Matador meztelen nővel, 1970,
vászon, olaj, 162x130 cm

Jegyzet:

* James Lord: *Picasso és Dora*, Háttér Kiadó, 2004, 268.